

Слова «продюсер» і «продуктивно» - однокорінні. З цього порівняння витікає одна з значущих якостей продюсера: розробляти нові методики репетицій, працювати продуктивно як у творчому плані, так і в управлінні музичними колективами. Найважливішою ж якістю музичного продюсера, на наш погляд, є здатність генерувати свіжі творчі ідеї, розробляти методи досягнення якісного творчого продукту (у нашому випадку - фонограми), який зацікавить багатьох (тобто стане комерційним) і здатним успішно конкурувати на ринку.

Продюсер – це стратег у галузі аудіовізуальних мистецтв, і саме у репетиційному періоді формуються головні напрямки успішної роботи над музичними творами. Рух такого митця вперед визначається його кваліфікацією і постійним творчим пошуком, і сьогодні ці якості є головними складовими успіху у сучасному над глобалізованому світі. Ці категорії є рушійними силами творчого прогресу у музичній сфері, тому завдання підготовки у вищих навчальних закладах України висококваліфікованих музичних продюсерів - «архітекторів звуку» є нагальною потребою для суспільства.

Література

1. Черномыс О. Профессия продюсер / Ольга Черномыс. — М.: Обучение в России, №8, 2002.
2. Корнеева С. Как зажигают «звезды». Технологии музыкального продюсирования / Светлана Корнеева. — СПб.: Питер, 2004. — 320 с.: ил.
3. Корнеева С.М. Музыкальный менеджмент: учеб. пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Музыкальный менеджмент» (061166) и специальностям культуры и искусства (050000) / Светлана Михайловна Корнеева. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. — 303с.
4. Осинский В. Продюсер на студии / Владимир Осинский. — М.: Звукорежиссер, №1, 1998.
5. Косенко П.Б. Самостійна інструментально-виконавська підготовка як одна з основних організаційних форм навчання студента-гітариста / П.Б.Косенко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти : Збірник наукових праць. Вип. 14 (19). – К. : НПУ, 2013. – С. 81–84.

УДК 371(477):78.01(091)"19/20"

Медвідь Т. О.

ОСНОВНІ ЕТАПИ РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В КІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті обґрунтовано еволюцію розвитку загальної музичної освіти України, розпочинаючи з етапу становлення у 70-ті роки ХХ століття і завершуючи її модернізацією на початку ХХІ століття. Здійснено історико-педагогічний аналіз сутності й змісту музичного навчання та виховання у загальноосвітніх закладах України у 70-ті – 80-ті роки ХХ століття, проаналізовано зміни, що відбувалися в галузі шкільної музичної освіти впродовж цього періоду. У статті висвітлено проблеми розвитку музичної освіти у школах України в 90-ті роки ХХ століття, а також передумови та процес модернізації загальної музичної освіти на початку ХХІ століття.

Ключові слова: загальна музична освіта, етапи розвитку, реформа загальноосвітньої школи, модернізація освіти.

Медвидь Т. А. Основные этапы развития общего музыкального образования в Украине в конце ХХ – начале ХХІ столетия. В статье обоснована эволюция развития общего музыкального образования Украины, начиная с этапа становления в 70-е годы ХХ века и заканчивая ее модернизацией в начале ХХІ века. Осуществлен историко-педагогический анализ содержания музыкального обучения и воспитания в общеобразовательных заведениях Украины в 70-е – 80-е годы ХХ столетия,

проанализированы изменения, которые происходили в области школьного музыкального образования в течение этого периода. В статье освещены проблемы развития музыкального образования в школах Украины в 90-е годы XX века, а также предусловия и процесс модернизации общего музыкального образования в начале XXI столетия.

Ключевые слова: общее музыкальное образование, этапы развития, реформа общеобразовательной школы, модернизация образования.

Medvid T. The main stages of the development of general music education of Ukraine (the end of the 20th – the beginning of the 21st century). The evolution of general music education in Ukraine, starting with the stage of formation in the 1970s of the 20th century, concluding its modernization at the beginning of the 21st century, has been grounded in the article. Historical-pedagogical analysis of the essence of music education in a comprehensive school of Ukraine in the 1970s and 80s of the 20th century has been done. The changes taking place in the field of school music education during this period have been analyzed. The article deals with general problems of music education in schools of Ukraine in the 1990s of the 20th century as well as with the background and process of modernization of general music education in Ukraine at the beginning of the 21st century.

Keywords: general music education, stages of development, comprehensive school reform, modernization of education.

Термін «загальна музична освіта» містить знання, вміння та навички, якими повинні оволодіти школярі згідно з навчальними планами та програмами загальноосвітніх закладів. Музична педагогіка, як синтез мистецьких і педагогічних теорій, ставить перед загальноосвітньою школою щоразу нові завдання. Розв'язання їх не можливе без глибокого аналізу попереднього досвіду роботи в цій галузі та систематизації прогресивних надбань на сучасному етапі. Враховуючи важливість історико-педагогічного підходу до розвитку загальної музичної освіти та недостатню висвітленість зазначеного аспекту в сучасних наукових дослідженнях, обрано згадану вище тему статті. Етапи розвитку музичної освіти в Україні певних історичних періодів обґрунтовували: І. Гринчук, Н. Гуральник, О. Михайличенко, В. Найда, О. Олексюк, Н. Онищенко, О. Ростовський, О. Рудницька, В. Черкасов та ін. Вихідною умовою статті стала ідея теоретичного обґрунтування історико-методологічної бази загальної музичної освіти у середніх навчальних закладах України в кінці XX – на початку XXI століття з метою систематизації нагромаджених знань та подальшого наукового пошуку.

У цьому зв'язку вважаємо за доцільне висвітлити еволюцію розвитку загальної музичної освіти України, розпочинаючи з етапу становлення у 70-ті роки XX століття, завершуючи її модернізацією на початку XXI століття.

В Українській республіці на початку 70-х років XX століття відбулися кардинальні зміни в структурі загальноосвітньої школи, зокрема, перехід від обов'язкового восьмирічного навчання до загальної середньої освіти (Постанова «Про завершення переходу до загальної середньої освіти молоді і подальший розвиток загальноосвітньої школи», 1972). Шкільний предмет «Співи і музика» отримав назву «Музика» (1973), були впроваджені нові навчальні програми. Становленню музичної освіти сприяли: висвітлення проблем музичного навчання й виховання на сторінках нової збірки «Музика в школі», перший випуск якої відбувся у 1972 році; інтенсивний розвиток у вищих навчальних закладах структури музично-педагогічних факультетів (на той час їх в Україні налічувалося 13), які здійснювали професійну підготовку вчителів музики; проведення науково-практичних семінарів із питань музичного навчання школярів (як в Україні, так і в інших союзних республіках та за кордоном).

На розвиток музично-педагогічної думки у 70-ті роки XX століття суттєво вплинули дослідження О. Андросової, А. Білогубки, Г. Васильєвої, А. Верещагіної, З. Жофчака, В. Їжака, В. Коваліва, В. Лужного, Г. Падалки, В. Уманець, Л. Хлебникової, Ю. Юцевича та ін. У музично-педагогічній практиці української школи в цей період утвердився тип уроку,

який отримав назву «комплексний». Він органічно поєднував три компоненти: *хоровий спів, нотну грамоту і слухання музики*. Такий урок довго залишався у педагогічній практиці як стабільна форма викладу навчального матеріалу, перевірена часом і досвідом.

У кінці 70-х років було видано кілька Постанов та інструктивно-методичних матеріалів, які були присвячені удосконаленню загальної музичної освіти. Зокрема, Постанова «Про дальше поліпшення естетичного виховання в загальноосвітніх школах» (1978), в якій зазначалося, що важливою причиною серйозних недоліків є недостатня забезпеченість шкіл кваліфікованими педагогічними кадрами. Так, з 7,5 тисячі учителів музики понад 20 % не мали вищої та середньої спеціальної освіти. У багатьох школах, особливо сільських, на низькому рівні проводилося викладання *музики та образотворчого мистецтва*. Тому було опубліковано «Заходи з дальшого поліпшення естетичного виховання учнівської молоді на 1978-1982 рр.», які передбачали вивчення досвіду роботи вчителів та популяризацію його в педагогічній пресі, поступову передачу уроків музики у початкових класах фахівцям з відповідною освітою тощо [2, 16-17]. Таким чином, можна стверджувати, що у 70-ті роки ХХ століття в середніх навчальних закладах України розпочався ***етап становлення загальної музичної освіти***.

На підставі аналізу нормативних документів МО УРСР з'ясовано, що у середині 80-х років ХХ століття поступово вступають в дію «*Основні напрями реформи загальноосвітньої і професійної школи*» [5]. Зокрема, у 1986 році було опубліковано рішення Колегії МО УРСР «Про перехід на нові навчальні плани і програми середньої загальноосвітньої школи». У зв'язку з цим у 1987/88 н. р. предмет «Музика» можна було вивчати, користуючись на вибір двома програмами: «традиційною», розробленою колективом Науково-дослідного інституту педагогіки, та адаптованим до українських шкіл варіантом програми російського композитора й педагога Д. Кабалевського (автори: З. Бервецький, Р. Марченко, О. Ростовський, Л. Хлебникова). Нова навчальна програма відрізнялася від попередніх нестандартним підходом до реалізації завдань музичного навчання й виховання школярів. Вона була побудована не за традиційною схемою (музична грамота, хоровий спів, слухання музики), а за тематичним принципом. Процес оволодіння знаннями, вміннями та навичками за новою програмою сприяв докорінним змінам у системі музичного навчання.

З метою підвищення якості загальної музичної освіти в другій половині 80-х років ХХ століття великого значення почали надавати вивченню новаторського педагогічного досвіду. На шпальтах фахових періодичних видань науковці та вчителі-практики описували власні здобутки. Особливу увагу педагоги звертали на підвищення активності учнів на уроках музики, переосмислення процесу сприймання, розвиток ініціативи, творчої уяви, формування естетичних цінностей засобами музики (Р. Амлінська, М. Батицький, Л. Білас, А. Верещагіна, М. Вовк, І. Гадалова, З. Жофчак, В. Лужний, О. Ростовський, О. Рудницька, К. Самолдіна, Т. Талденко, Л. Хлебникова та ін.). Це сприяло реформуванню принципів, змісту та методів музичного навчання й виховання.

Конструктивні напрями реформи загальноосвітньої школи дозволили укласти орієнтовний навчально-тематичний план дій для працівників народної освіти на 1989-1990 роки, який передбачав розвиток новаторського пошуку та переборення застарілих стереотипів у системі освіти, й музичної зокрема. Отже, у другій половині 80-х років ХХ століття стан музичної освіти в середніх навчальних закладах України зазнав певних позитивних змін, і окреслений період можна визначити як ***етап розвитку загальної музичної освіти***.

Розпочинаючи з 1991 року в системі загальної музичної освіти України відбуваються кардинальні зміни, зумовлені суспільно-історичним розвитком держави. Стратегічним завданням у галузі шкільництва в умовах незалежної України стала розбудова національної системи освіти. Визначним етапом було впровадження «*Концепції естетичного виховання учнівської молоді в умовах відродження української національної культури*» (1992), яка передбачала значне розширення мережі шкіл з поглибленим вивченням музики й образотворчого мистецтва, утворення спеціалізованих загальноосвітніх шкіл хорового, кобзарського, декоративно-прикладного мистецтва [3].

Головним напрямом відродження школи була реалізація ідеї народності у вихованні підростаючого покоління. Українські музиканти й педагоги здійснюють пошук ефективних шляхів розвитку музичних здібностей школярів, їх творчого потенціалу, активізації музичного сприйняття на основі українських звичаїв і традицій (В. Лужний, В. Островський, Е. Печерська, М. Сидір, Т. Скорик, А. Шинкаренко та ін.). Альтернативні навчальні програми з музики створюють А. Авдієвський, А. Болгарський, І. Гадалова, З. Жофчак, а також З. Бервецький, Р. Марченко, О. Ростовський, Л. Хлебникова. Враховуючи те, що фольклор є важливою сферою духовної культури кожного народу, автори будували репертуар навчальних програм на його основі. З 1996 року широкий спектр питань національного музичного виховання висвітлює фаховий журнал «Мистецтво та освіта». Отже, з 1991 року розпочинається *етап відродження національної музичної освіти*.

Результати аналізу опрацьованих джерел свідчать, що на початку ХХІ століття українські педагоги почали застосовувати в шкільній практиці особистісно-зорієнтовані технології. Така спрямованість освіти змушувала вчителів музичного мистецтва модернізувати систему методів і принципів навчання та перенести акцент з безпосереднього вивчення предмету на його використання як засобу формування особистості учня (І. Белова, Г. Букреєва, Л. Булатова, І. Гринчук, О. Гумінська, О. Корнілова, О. Лобова, Л. Масол, Е. Печерська, В. Рагозіна, Н. Радчук, О. Ростовський та ін.).

Основні напрями модернізації освіти були зосереджені у Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті (2002). Перебудова змісту загальної музичної освіти передовсім була пов'язана із впровадженням нових Державних стандартів освіти та «Концепції загальної мистецької освіти». Мета цілісної моделі художньо-естетичної освіти полягає в наступному: у процесі сприймання та інтерпретації творів мистецтва і практичної художньої діяльності формувати в учнів ціннісне ставлення до дійсності та мистецтва, розвивати загальнокультурну компетентність та потребу в духовному самовдосконаленні. «Загальна мистецька освіта з її унікальними можливостями впливу на людину має розглядатися не лише як процес набуття художніх знань і вмінь, а насамперед як універсальний засіб особистісного розвитку школярів на основі виявлення індивідуальних здібностей, естетичних потреб та інтересів», – зазначає Л. Масол [4, с. 2].

Яскравим прикладом модернізації стало проведення Всеукраїнських і регіональних науково-практичних конференцій, майстер-класів з питань організації самостійної дослідницької діяльності учнів та застосування у навчальному процесі проектної методики. Впровадження комп'ютерних технологій у навчальний процес дозволило значно підвищити ефективність загальної музичної освіти. Шляхи застосування комп'ютерних технологій на уроках музики та музичного мистецтва розглядають О. Балабан, Е. Василенко, Г. Заровська, Н. Новикова, І. Регейло, О. Чайковська, В. Янкул та ін. Пошук нових ідей сприяв використанню інноваційних та нестандартних форм роботи на уроках художньо-естетичних дисциплін. Їх пропонують Н. Антоник, Л. Вознюк, І. Гринчук, О. Гумінська, А. Король, В. Ніколаєнко, Н. Радчук, І. Романова, Е. Печерська, В. Таран та ін. Таким чином, можна констатувати, що на початку ХХІ століття розпочався *етап модернізації загальної музичної освіти*.

Отже, на основі історичної та науково-педагогічної літератури з'ясовано, що у досліджуваній період загальна музична освіта в Україні пройшла певні *етапи розвитку*. Аналіз опрацьованих джерел дає підстави стверджувати, що на початку 70-х років ХХ століття в середніх навчальних закладах України розпочався *етап становлення загальної музичної освіти*. У другій половині 80-х років відбулося реформування принципів, змісту, методів музичного навчання і розпочався *етап розвитку загальної музичної освіти*. З 1991 року розпочинається *етап відродження національної музичної освіти*, оскільки в умовах незалежної Української держави зростає роль музичного виховання як засобу формування духовних та морально-етичних ідеалів школярів. Концептуальним підсумком початку ХХІ століття є те, що врешті закріпилися національні тенденції музичного виховання і розпочався *етап модернізації загальної музичної освіти*. Таким чином, ретроспективний

аналіз опрацьованих джерел дозволив простежити в динаміці тенденції розвитку загальної музичної освіти України в кінці ХХ – на початку ХХІ століття.

Література

1. Гуральник Н. Історія музичної освіти України : курс лекцій для студентів ВНЗ мистецького спрямування / Н. Гуральник. – К. : видавництво НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – 32 с.
2. Збірник наказів та інструкцій Міністерства освіти Української РСР. – К. : Радянська школа, 1978. – № 22. – Листопад. – 32 с.
3. Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – К. : Освіта, 1992. – № 5. – Березень. – 32 с.
4. Масол Л. Концепція загальної мистецької освіти / Л. Масол // Мистецтво та освіта. – 2004. – № 1. – С. 2 – 5.
5. Про реформу загальноосвітньої і професійної школи. – К. : Політвидав України, 1984. – 112 с.
6. Рудницька О. Серед семи вільних наук (нотатки з історії музичної освіти в Україні) / Н. Онищенко // Неопалима купина. – 1995. – № 3 – 4. – С. 100 – 116.

УДК 37.0:78(092)

Холоденко В. О.

ПЕДАГОГІЧНО-ВИКОНАВСЬКІ ПОГЛЯДИ ВАЛЬТЕРА ГІЗЕКІНГА

У статті викладено основні віхи на шляху становлення чудового німецького піаніста, композитора і педагога В. Гізекінга, визначили його музично-педагогічні погляди. Розглянуто та проаналізовано практичні рекомендації, що дозволяють вдосконалювати виконавську майстерність піаністів різних вікових категорій.

Ключові слова: Вальтер Гізекінг, виконавська майстерність, система Леймера-Гізекінга.

В статье изложены основные вехи на пути становления замечательного немецкого пианиста, композитора и педагога В. Гизекинга, определившие его музыкально-педагогические взгляды. Рассмотрены и проанализированы практические рекомендации, позволяющие усовершенствовать исполнительское мастерство пианистов разных возрастных категорий.

Ключевые слова: Вальтер Гизекинг, исполнительское мастерство, система Леймера-Гизекинга.

The article describes the significant moments on the way of becoming an outstanding German pianist, composer and teacher that defined her performing views. Practical recommendations of W. Gizekinga were reviewed and analyzed for improving the performing skills of pianists of different ages.

Keywords: Walter Gizeking, performing skills, Gizeking-Leimer system.

Вальтер Гізекінг є одним із найвидатніших німецьких піаністів ХХ століття. Його виконавський стиль вирізняється багатством звукових фарб та розмаїттям відтінків. Репертуар піаніста був величезним і надзвичайно широким: він включав музичні твори від епохи класицизму до середини ХХ століття. Світової ж слави В. Гізекінг зазнав завдяки своїм неперевершеним інтерпретаціям музики композиторів-імпресіоністів.

В. Гізекінг народився у сім'ї біолога у французькому місті Ліоні, де й пройшло його дитинство. Загальноосвітню школу хлопчик не відвідував, а натомість значну частину часу займався походами з батьком у гори на пошуки рідкісних метеликів. Грати на фортепіано Вальтер почав у чотири роки, але серйозні професійні заняття розпочались для нього лише зі вступом до класу фортепіано К. Леймера у Ганноверській консерваторії, коли Гізекінгу вже